

ARTSDATABANKEN

Rapport og planer (2013-2014)

1. Innledning

Artsdatabanken jobber kontinuerlig for å styrke kunnskapen om mangfoldet av arter og naturtyper i Norge. Vi har også fokus på at kunnskapen skal være åpent og fritt tilgjengelig for alle i samfunnet.

Artsdatabanken registrerer med glede fortsatt stor oppmerksomhet og etterspørsel om de produkter og tjenester vi er ansvarlige for, og ikke minst økende bruk av disse i forvaltning, organisasjoner m.fl. For å imøtekomme økende etterspørsel og bruk, kreves god oppfølging og dialog, både med brukere og samarbeidspartnere. Artsdatabankens største utfordring per dato er å ha nok intern kapasitet til å håndtere økende bruk og brukerdiallog, og det behov for drift og administrasjon dette medfører.

I 2012 vedtok vårt styre en ny strategisk plan for Artsdatabanken for perioden 2013-2017. Denne planen er sammen med vårt mandat det overordnede verktøy for å fastsette virksomhetsmål og styringsparametere som gjenspeiler formål, strategi og utfordringer.

I juni 2013 flyttet Artsdatabanken til nye lokaler i NINA-huset på som ligger på NTNUs hovedsete på Gløshaugen. Flytteprosessen var godt forankret i styret og hos de ansatte, og ble gjennomført effektivt og greit. De ansatte er meget tilfreds med våre nye lokaler.

1.1 Rapport om styrets arbeid

Styret hadde fem møter i 2013 og behandlet 40 saker (vedlegg 1 – referater fra styremøtene). Noen av sakene om tildeling av utlyste tilskudd ble behandlet pr. e-post mellom styremøtene.

Saker knyttet til løpende mål- og ressursstyring:

- Lokalisering/flytting
- Avtale om husleie i NINA-huset
- Godkjenning av årsplan og budsjett for 2013
- Godkjenning av regnskap for 2012
- Godkjenning av årsrapport for 2012
- Vedtak om tildeling av utlyste tilskudd
- Godkjenning av aktivitets- og økonomirapporter pr. tertial
- Godkjenning av revidert budsjett for 2013
- Overordnede mål for Artsdatabanken i 2014
- Direktørs rettigheter etter endt åremål

Saker knyttet til strategier for måloppnåelse:

- Samarbeidsavtale mellom Artsdatabanken og Naturhistorisk museum (UiO) om GBIF-Norge for perioden 2013-16.
- Artsdatabankens policy for åpen datadeling
- Artsobservasjoner – veien videre
- Artsnavnebasen – videre organisering og drift

Styrets arbeid har blitt gjennomført som planlagt, og styret gir uttrykk for at de er godt fornøyd med saksforberedelser og gjennomføring av styremøtene.

Styret hadde i 2013 følgende sammensetning:

Stein Lier-Hansen, Norsk industri (styreleder)
vara: Signe Nybø, Norsk institutt for naturforskning

Øystein Wiig, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum
vara: Vigdis Vandvik, Universitetet i Bergen

Gro I. van der Meeren, Havforskningsinstituttet
vara: Anders Jelmert, Havforskningsinstituttet

Astrid Brekke Skrindo, Vegdirektoratet
vara: Jan Henning L'Abée-Lund, Norges vassdrags- og energidirektorat

Christian Steel, Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA)
vara: Anne Breistein, SABIMA

Janne Sollie, Direktoratet for naturforvaltning (DN) *
vara: Yngve Svarte, DN

Stein Hoem, ansattes representant
vara: Toril Loennechen Moen

Styremedlemmene er oppnevnt for perioden 2012-2013. De ansatte velger selv periode for sin representant i styret.

Kunnskapsdepartementet arbeidet høsten 2013 med å oppnevne et nytt styre fra og med 01.01.14. i god dialog med Artsdatabankens direktør.

** Janne Sollie gikk ut av styret fra og med 01.07.13. Yngve Svarte møtte i hennes sted ut året.*

1.2 Overordnet tilstandsvurdering

Artsdatabanken har i løpet av sine ni operative år lyktes i å befeste sin rolle, og har vært leveringsdyktig i henhold til mandatet. Artsdatabanken står stødig som en nøytral leverandør av kunnskap om naturmangfold i Norge. Artsdatabanken har etablert et godt forhold til kunnskapsleverandører og brukere, og har et generelt godt omdømme i samfunnet. Artsdatabankens arbeid bidrar totalt sett til en betydelig merverdi for samfunnet.

Artsdatabankens arbeid blir også lagt merke til utenfor landets grenser, noe som bl.a. i 2012 resulterte i at Artsdatabanken ble invitert med som norsk partner i et EU-prosjekt som skal lage en europeisk internettportal for kunnskap om biologisk mangfold.

Det foreligger betydelige muligheter for å videreutvikle Artsdatabankens produkter og tjenester innenfor rammen av nåværende mandat, både nasjonalt og internasjonalt er etterspørselen etter ny kunnskap om naturmangfold og tilgjengeliggjøring av denne økende.

En økende etterspørsel og bruk av våre tjenester fra eksisterende og nye målgrupper i samfunnet gir oss stadig større utfordringer med tanke på administrasjon og drift av våre IT-systemer. Vi har derfor et spesielt fokus på utvikling og optimalisering av våre produkter og tjenester, både for vår egen del, og for at flere får lettere tilgang på relevant informasjon om naturmangfold.

Ett eksempel på stadig økende etterspørsel er knyttet til saksbehandling etter naturmangfoldloven i departementer, direktorater, fylker, kommuner, organisasjoner etc. Tilgjengelige og åpne data om naturmangfoldet er helt avgjørende i denne sammenheng, og flere av Artsdatabankens produkter og tjenester er meget sentrale i så måte. Etter hvert som arbeidet med naturmangfoldloven finner sin form er det grunn til å forvente ytterligere økning i etterspørselen.

Artsdatabanken har en tilfredsstillende økonomi, men den bør styrkes noe. Det er to hovedårsaker til dette:

- Økte utgifter til husleie medfører noe mindre midler til rådighet for å produsere ny kunnskap gjennom tjenestekjøp og/eller tilskudd til kunnskapsprodusentene.
- **Artsdatabankens største utfordring per dato er å ha nok intern kapasitet til å håndtere nåværende portefølje.** Det foreligger et behov for å styrke staben med 1-2 stillinger for å kunne håndtere økte driftsutfordringer/administrasjon og økende etterspørsel og bruk på en effektiv måte.

2. Resultatrapportering for 2013

2.1 Rapportering på mål

2.1.1 Hovedtrekk i virksomheten (se vedlegg 2)

Artsdatabanken har i 2013 hatt fokus på de prosjekter som har prioritet iht. vår strategiske plan for perioden 2013-2017. Strategisk plan er solid fundamentert i Artsdatabankens mandat.

Årsplan og budsjett for virksomheten i 2013 ble vedtatt i styret 07.02.13. (vedlegg 2)

Sentrale arbeidsoppgaver i 2013 var:

- **Utvikling av nye hjemmesider:** Nye hjemmesider ble lansert i september 2013. Parallelt med utvikling av disse ble det gjennomført et betydelig arbeid for å strukturere og gjøre lettere tilgjengelig det innholdet som presenteres.
- **Artsobservasjoner:** I samarbeid med SABIMA og NOF har vi fortsatt arbeidet med folkelig medvirkning i rapportering av observasjoner via registreringsverktøyet Artsobservasjoner. Det er lagt inn 1,64 mill. nye artsfunn i løpet av 2013. Ved årsskiftet var det 9,9 mill. observasjoner i databasen. Vi har hatt økt fokus på å tilrettelegge for at profesjonelle brukere rapporterer sine observasjoner. Utvikling av en ny versjon av Artsobservasjoner har pågått gjennom hele 2013. Dette er et samarbeid med den svenske ArtDatabanken, og en ny versjon skal lanseres i slutten av 2014.
- **Arter på nett:** Den første versjonen av «Arter på nett» ble lansert som en integrert del av de nye hjemmesidene. Denne løsningen vil bli vår viktigste formidlingskanal mht. kunnskap om arter i årene som kommer.
- **Artskart:** Videreføring av arbeidet med å kvalitetssikre og tilrettelegge artsdata som forvaltes av universitetsmuseene, forskningsinstitusjoner, konsulentfirmaer, forvaltningsorganer og frivillige organisasjoner. Data gjøres tilgjengelig i den nettbaserte karttjenesten Artskart, et arbeid som utføres i samarbeid med GBIF-Norge. Ved årsskiftet var det registrert 16,5 mill. artsfunn fra 32 dataeiere (totalt 110 databaser). Artskart er mye brukt av forvaltningen, forskningen, næringer, næringsorganisasjoner, frivillige organisasjoner og publikum. I 2013 har arbeidet med Artskart 2 kommet et langt stykke videre, den nye versjonen skal lanseres i 2014
- **Naturtyper i Norge:** Arbeidet med utvikling av versjon 2.0 av typeinndelingen Naturtyper i Norge pågikk for fullt, med et vitenskapelig råd og flere tematiske faggrupper som viktige pilarer. Versjon 2.0 skal være ferdig senhøsten 2014.
- **Artsprosjektet:** Ny kunnskap om dårlig kjente artsgrupper ble fortløpende produsert. En omfattende kartleggingsaktivitet er satt i gang, og mange nye resultater vil bli presentert i 2014. Samtidig bidro Artsprosjektet til arbeid med utdanning og infrastruktur knyttet til biosystematikk, spesielt gjennom arbeidet med forskerskolen i biosystematikk og arbeidet med DNA-strekkoding av arter i Norge.
- **Norsk rødliste for arter 2015:** Prosessen knyttet til revisjon av Rødlista ble etablert høsten 2013, bl.a. med etablering av ekspertgrupper som skal gjennomføre risikovurderingene. Det ble i 2013 arbeidet kontinuerlig med å styrke kunnskapen om art-habitat relasjoner, et viktig grunnlag for arbeidet med rødlista for arter.
- **Fremmede arter:** Publikasjonen “Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012” ble oversatt til engelsk og distribuert til alle våre utenlandske kontakter på fremmede arter. Vi har levert våre data på fremmede arter til internasjonale databaser som NOBANIS og IUCNs globale register (GRIS), og vi har vært aktiv deltaker på flere møter/konferanser der fremmede arter har vært tema.
- **Kommunikasjon:** Kommunikasjon med ulike brukergrupper.

2.1.2 Prioriterte oppgaver i Artsdatabankens virksomhet i 2013

Denne delen av årsrapporten er bygd opp iht. målene i vår strategiske plan for perioden 2013-2017.

Målområde 1: Tilstand og utvikling i norsk natur

Hovedmål: Artsdatabanken skal være sentral i formidlingen av tilstand og utvikling i naturmangfoldet

Økosystemprosjektet

I Artsdatabankens strategiske plan står det i målbildet for 2017: "Artsdatabanken har en tydeligere økologisk tilnærming i arbeidet med å styrke kunnskapen om naturmangfoldet i Norge", og under hovedmål 1 heter det at "Artsdatabanken skal bidra aktivt til nytenking og fokus på økologiske tilnærminger i formidlingen av tilstand og utvikling i norsk natur".

Bakgrunnen for en tydeligere økologisk tilnærming i de nærmeste årene er samfunnets og beslutningstakers behov for å få et bedre kunnskapsgrunnlag når det gjelder hvilke økologiske sammenhenger og mekanismer som "styrer" tilstanden og utviklingen i norsk natur og hvordan disse påvirkes av samfunnet og politikken.

Konkret må nevnes kunnskapsbehovet for håndheving av Naturmangfoldloven og kunnskapsbehovet knyttet til Norges bidrag overfor det internasjonale naturpanelet (IPBES). I tillegg kommer anbefalingene i NOU 2013:10 "Naturens goder- og verdier av økosystemtjenester" der det bl.a. pekes på behovet for å styrke og formidle kunnskap om biologisk mangfold, økosystemfunksjoner og økosystemtjenester og sammenhengen mellom disse.

Artsdatabanken planla mot slutten av 2013 etablering av et eget økosystem-prosjekt for å konkretisere hvordan Artsdatabanken kan styrke sin økologiske profil og følge opp målene i strategisk plan.

Målet er i første omgang å gjennomføre et pilotprosjekt (2014) som første trinn i å bygge opp en nødvendig infrastruktur for økologiske data i Artsdatabanken, inklusive metoder og verktøy som kan anvendes for å sammenstille og formidle økologisk informasjon om tilstand og utvikling i norsk natur, herunder informasjon om økosystemenes evne til å levere naturgoder.

Dette prosjektet må også sees i sammenheng med arbeidet med å etablere et senter for biodiversitet og økosystemtjenester (se målområde 6, Organisasjon).

Norsk rødliste for arter

Norsk rødliste for arter ble sist revidert i 2010. Rødlista er etablert som et viktig faglig grunnlag for en kunnskapsbasert forvaltning, og har høy aksept i ulike fagmiljøer og hos allmennheten.

Det er et ønske fra norske myndigheter med jevnlig revisjoner. Artsdatabankens styre vedtok i 2011 at neste revisjon av Norsk rødliste for arter skal foreligge i løpet av 2015. Revisjonen skal gjennomføres i henhold til IUCNs retningslinjer for rødlisting. Revisjonen omfatter alle arter og artsgrupper der det foreligger tilstrekkelig kunnskap til å foreta en revidert vurdering. Antallet arter som vurderes vil bli om lag som i 2010, dvs. ca. 21 000 arter.

Styret har gitt sin tilslutning til at sammenstilling av kunnskap om rødlisteartenes habitatkrav utføres som en kontinuerlig prosess i Artsdatabankens arbeid. På grunnlag av dette lyste Artsdatabanken ut midler med formål å innhente mer kunnskap om de rødlisteartenes habitatkrav. Midler ble lyst ut i 2012 og første del av prosjektet ble gjennomført i 2012. Prosjektet ble videreført i 2013, og resultatene vil foreligge i 2014. Detaljert kunnskap om artenes krav til leveområde vil være svært nyttig i forhold til rødlistevurderingene som skal utføres i 2014, men vil også gi mulighet for overordnede sammenstillinger av kunnskap.

Mot slutten av 2013 ble ekspertkomiteledere for de ulike artsgruppene for Rødlista 2015 utnevnt, og lederne fikk i oppdrag å sette sammen en ekspertkomite basert på kriterier utarbeidet av Artsdatabanken. Det inngås kontrakt med institusjonen hvor ekspertgruppeleder er ansatt. Artsdatabanken har i 2013-2014 utviklet en database som ekspertene skal benytte ved rødlistevurdering av artene.

Fremmede arter

Tilbakemeldingene etter at Artsdatabanken lanserte publikasjonen '*Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012*' og den søkbare innsynsløsningen fra våre nettsider har i stor grad vært positive, og kunnskapsgrunnlaget har i hovedsak blitt godt mottatt. Aktører som baserer næringsutøvelse på fremmede arter (skogbruk, gartneri) har imidlertid på ulike måter signalisert at vurderinger av økologisk risiko av arter de benytter er problematisk.

Publikasjonen har blitt oversatt til engelsk, og distribuert til alle våre utenlandske kontakter innen temaet fremmede arter. En CD med pdf av boka ble også delt ut til alle deltakerne på CBD-møtet i Montreal, Canada okt. 2013.

Det nye kriteriesettet som ble utviklet som grunnlag for risikovurderingene har også blitt godt mottatt internasjonalt. Publisering av dette arbeidet i et internasjonalt tidsskrift har bidratt til at Norge kan stille meget sterkt i en internasjonal metodeutvikling. Artsdatabanken har vært aktiv deltaker på flere internasjonale møter/konferanser, og flere miljø refererer til Norge mht. både kunnskap og forvaltning av fremmede arter. Vi har deltatt på FINS konferansen i Irland (april), IUCN konferanse i Sveits (september) og møte i EUs COST-aksjon i Italia (desember) der Artsdatabanken sammen med NINA, Bioforsk og Skog og landskap er Norges representanter.

Våre data på fremmede arter og risikovurderingene er levert til internasjonale kilder som NOBANIS og IUCNs globale register GRIS (Global Register on Invasive Species).

Artsdatabankens arbeid med fremmede arter har skapt stor interesse i media. Dette har resultert i mange oppslag i riksdekkende kanaler og Artsdatabanken får fortsatt mange henvendelser i etterkant av lanseringen i 2012. Dette arbeidet har også generert stor aktivitet i enkelte fylker, og i flere av disse har vi bidratt med kursing i verktøyene Artskart og Artsobservasjoner. Dette for å sikre at kartleggingsdata knyttet til fremmede arter blir registrert sammen med andre relevante data. Artsdatabanken har hatt 4 kurs på fylkesnivå om fremmede arter. Vi har også holdt kurs for Miljødirektoratet.

Økologiske risikovurderinger er et viktig verktøy for en god forvaltning, og resultatene er en kilde til kunnskap for relevante samfunnsaktører og for allmennheten. Artsdatabanken vil fortsette arbeidet med fremmede arter, og har startet diskusjon om innhold i og framdrift frem mot neste revisjon av vurderingene knyttet til økologisk risiko.

Målområde 2: Infrastruktur for dataflyt og formidling

Hovedmål: Artsdatabanken skal være drivende i utviklingen av nødvendig infrastruktur for innsamling, bearbeiding og formidling av data om naturmangfoldet i Norge

Artskart

Artsdatabanken og GBIF-Norge har i samarbeid laget kartløsningen Artskart, og denne har vært i bruk siden november 2007. Formålet med tjenesten er å gjøre tilgjengelig geografisk stedfestede artsfunn via internett. Data kommer direkte fra institusjonenes primærdatabaser til kartløsningen på internett. Gjennom det gode samarbeidet med GBIF-Norge er data i Artskart også tilgjengelige i den internasjonale GBIF-portalen.

Artskart har mange brukere både i forvaltningen og i forskningssammenheng. Tjenesten benyttes bl.a. av forvaltningen i behandling av saker etter Naturmangfoldloven og i saksbehandling i arealsaker og inngrepssaker i kommuner og fylker. Skognæringen bruker Artskart i sin miljøsertifisering, og vei- og vassdragsmyndighetene bruker Artskart i konsesjonsbehandling. Statlige myndigheter og konsulentfirmaer bruker tjenesten i konsekvensutredninger og i arealplanlegging. Forskningsinstitusjoner bruker Artskart som kunnskapsgrunnlag både for å få tilgang på mer informasjon/data og til kvalitetssikring av egne data.

I 2013 er arbeidet med oppgraderingen av Artskart videreført. Dette innebærer etablering av ny teknisk plattform, bedre kvalitetssikringsrutiner ved opplasting av data, ny funksjonalitet og sterkere integrasjon mot Artsdatabankens øvrige tjenester. En app for Artskart ble lansert i 2013, dette muliggjør å få artsdataene inn på mobiltelefoner og nettbrett også ute i felt. Med denne løsningen blir data i Artskart tilgjengelig for en ny og bredere målgruppe. Nye versjoner av Artskart vil bli lansert i 2014 etter hvert som ny funksjonalitet, nytt brukergrensesnitt og nye data ferdigstilles.

Tjenesten inneholder pr. 31.12. 2013 ca. 16,5 mill. stedfestede data om over 28 000 arter fra 32 større og mindre dataeiere i Norge (totalt 110 databaser). Artsdatabanken har også i 2013 gitt tilskudd (2 mill. kr) til kvalitetssikring og tilrettelegging av ytterligere datasett etter søknad, der dataeierne har gjort arbeid for et tilsvarende beløp.

Artsobservasjoner

Våren 2008 lanserte Artsdatabanken rapporteringsverktøyet Artsobservasjoner. Formålet var å bidra til økt folkelig deltakelse i arbeidet med å styrke kunnskapsgrunnlaget om forekomst og utbredelse av arter i Norge.

Naturinteresserte mennesker og forvaltningen i Norge har også i 2013 brukt denne rapporteringstjenesten i stort omfang. Ved årsskiftet 2013/2014 hadde de 11000 rapportørene lagt inn 9,9 mill. artsfunn i Artsobservasjoner, det vil si hele 1,64 mill. nye artsfunn i 2013.

Hele 88 % av observasjonene er fugler. Også planter, sopp, småkryp som insekter og andre invertebrater, pattedyr, amfibier, krypdyr og fisk rapporteres i Artsobservasjoner. Ved årsskiftet fordelte observasjonene seg slik:

Fugler	9731577
Vekster	920500
Småkryp	200661
Virvel	46145
Fisk	4441
<hr/>	
Totalt	9,903324

Artsobservasjoner er nå den nest største europeiske «citizen science»- databasen der de stedfestede artsdataene deles fritt.

Flere offentlige institusjoner har i 2013 benyttet Artsobservasjoner som database for sine artsfunn. De mest aktive er Statens naturoppsyn, Forsvarsbygg og Statens vegvesen.

Artsdatabanken har gjennom en tilskuddsordning for SABIMA og Norsk Ornitologisk Forening (NOF) organisert arbeidet med brukerstøtte og validering av artsfunn. I 2013 ble det arbeidet videre med utviklingen av Artsobservasjoner 2.0. Dette er et samarbeid med ArtDatabanken i Sverige. Uforutsette tekniske utfordringer medfører at lansering av ny versjon blir ytterligere utsatt til slutten av 2014.

Norsk marint datasenter (NMDC)

Norsk marint datasenter (NMD) ved Havforskningsinstituttet leder et stort forskningsrådsfinansiert infrastruktur-prosjekt for å mobilisere, standardisere og gjøre tilgjengelig marine data. Marin forskning er svært viktig for Norge. I dag finnes imidlertid mange viktige marine dataserier spredt hos de enkelte forskergruppene i Norge og det mangler et godt system for å utveksle marine data mellom forskningsinstitusjonene. Norsk Marint Datasenter (NMD) vil derfor oppgraderes i et samarbeid mellom 17 norske forskningsinstitusjoner med et nytt system for dokumentering, harmonisering, arkivering, lagring, gjenfinning og overføring av data, som vil effektivisere forskningen og legge til rette for marin forskning av høy kvalitet. Artsdatabanken, med vårt gode nettverk i forskningsmiljøene som arbeider med biologisk mangfold, ble i 2013 med i konsortiet som skal delta i dette datamobiliserings- og utviklingsarbeidet.

Navn og taksonomi

Artsdatabankens navnerregister Artsnavnebasen skal være primærkilden for norske arters taksonomi og nomenklatur. Et oppdatert online navnerregister skal være et viktig verktøy for forskningsmiljøer, forvaltningsinstitusjoner og frivillige organisasjoner. For Artsdatabanken utgjør Artsnavnebasen ryggraden for all informasjon om norske arter og er i disse dager i ferd med å bli komplett med hensyn til aksepterte vitenskapelige navn for alle arter som er observert i Norge.

Artsnavnebasen inneholdt ved årsskiftet totalt 135 983 vitenskapelige navn og 27 816 norske navn på bokmål og nynorsk, derav navn på 40 000 arter observert i Norge. Lister som ble importert i 2013 er vitenskapelige navn på blant annet edderkopper, børstemark, plantelus, plantevepser og flere hjuldyr, poredyr og tovinger og arter rapportert av kartleggingsprosjektene i Artsprosjektet. Lister som ligger klar for import i navnerregisteret inkluderer flere arter innen hjuldyr, rundormer, flatormer, poredyr, stilkvepser, midd, pels- og fjærlus, bjørnedyr, plantevepser og makroalger.

I tillegg til de norske artene vil også alle øvrige arter som finnes i norske vitenskapelige samlinger inkluderes på sikt, med deres aksepterte navn og benyttede synonymer, gjennom et samarbeid med universitetsmuseene.

På Artsdatabankens nye nettside er det etablert egne, nye temasider for navn og taksonomi. Her omtales hvorfor navn er viktig, hvordan arbeidet med navn gjennomføres og administreres, og de ulike tjenestene for søk og innhenting av navn er samlet slik at brukere lett kan eksportere navnelister, gjennomføre listesøk og koble seg mot våre nett-tjenester på navn. Sidene vil videreutvikles med flere temasaker og det vil legges ut lister over norske navn til høring. Avansert søk på navn vil videreutvikles i tilknytning til Artsdatabankens totale digitale informasjon og søk. Formidling av navnerregisteret og dets innhold mot relevante brukere vil bli prioritert fremover.

Artsdatabanken styre vedtok i 2013 å omorganisere navnearbeidet ved å erstatte navnekomiteene med navneredaktører. Bakgrunnen er at arbeidet går over i en ny fase når alle vitenskapelige navn på de norske artene er tilgjengelig i registeret. Det videre arbeidet vil fokusere på redigeringer av navn og slektskap direkte i registeret, innlegging av nyoppdagete arter og innhenting av synonymer. Det er ønskelig at navneredaktørene er tilknyttet et universitetsmuseum da museene har navnearbeid som en del av sine faste oppgaver opp mot samlingsarbeid, forskning og undervisning. Det vil inngås samarbeidsavtaler mellom Artsdatabanken og navneredaktørenes institusjoner.

Arter på nett

«Arter på nett» ble opprettet som et eget prosjekt fra januar 2013 på bakgrunn av en engangstildeling på to millioner kroner fra Kunnskapsdepartementet over Statsbudsjettet for 2013 og med bidrag på 1,15 millioner kroner fra Miljøverndepartementet gjennom Artsprosjektet.

Målet med «Arter på nett» er å gi ulike brukergrupper enkel tilgang til kvalitetssikret og oppdatert informasjon om alle de om lag 42 000 artene som vi vet finnes i Norge. Tjenesten skal samle, generere og åpent dele data som er kvalitetssikret av redaktører.

Den tekniske løsningen er utviklet internt i Artsdatabanken (prosjekt «Databanken») mens Artsprosjektet har bidratt med sommerfugldata gjennom en samarbeidsavtale med NHM, UiO. Det gode samarbeidet med, og innspill fra NHM sine sommerfuglekspertter har bidratt til at vi nå har en fleksibel løsning, som kan favne alle typer data for alle artsgrupper.

Som et minimum skal det på sikt finnes et godt artsbilde og et kort, lettfattelig sammendrag om alle artene på norsk og engelsk, men det åpnes for et bredt spekter av data, som for eksempel:

- foto, plansjer, tegninger, illustrasjoner, film, lyd
- bestemmelsesnøkler
- tekst i form av artsbeskrivelser m.m.
- strukturerte data (f.eks. egenskaper ved arter og art-art eller art-habitat-koblinger)
- tilrettelagt innhold fra bøker, rapporter, artikler (f.eks. flora, fuglehåndbøker osv.)

Artsdatabanken jobber under prinsippet om at data som er fremkommet gjennom tilskudd fra offentlige midler skal være fritt tilgjengelige for offentligheten gjennom åpne Creative

Commons-lisenser. Dette gjelder også foto og film som gjøres tilgjengelig gjennom «Arter på nett».

Et annet grunnleggende prinsipp er at dataprodusentene selv er eiere av sine data, mens Artsdatabanken stiller den tekniske infrastrukturen til rådighet. Dette omfatter både dataproduksjons- og datalagrings-system (datahotell), formidling, i hovedsak via Artsdatabankens nettside, og distribusjon av data tilbake til dataeiere eller andre aktører.

For å ivareta den faglige kvaliteten oppnevnes redaktører for de ulike artsgruppene. Redaktørene skal ha et overordnet blick på innholdet i sin artsgruppe, på alle taksonomiske nivå. Dette inkluderer å kvalitetssikre innholdet og å diskutere og finne løsninger i eventuelle faglige uenigheter. Primært ønskes redaktører med tilknytning til vitenskapelige institusjoner.

Viktige arbeidsoppgaver i 2013 har vært å:

- videreutvikle den tekniske løsningen, både for dataproduksjon og visning. Visningsløsningen (frontend) var planlagt ferdig til lansering av Artsdatabankens nye nettside, men funksjonaliteten til de digitale nøklene måtte prioriteres ned til fordel for nettsidene. Nettløsningen til «Arter på nett» ble derfor lansert i en Beta-løsning samtidig med lanseringen av Artsdatabankens nye nettsted i oktober 2013. Lansering av fullversjonen av «Arter på nett», med nøkkelfunksjonalitet, er berammet til vår 2014.
- lyse ut tilskudd til å gjøre artsinformasjon tilgjengelig på nett. Ti prosjekter fra sju ulike vitenskapelige institusjoner i Norge fikk tildelt midler for følgende artsgrupper: insekter (ordensnøkkel), humler, broddveps, boblesnegler, moser, lav, plantevepser, stilksporesopper, muslingkreps og kulturmarksplanter.
- oppnevne redaktører og avklare redaktørrollen. Seks redaktører fra tre vitenskapelige institusjoner ble oppnevnt i 2013. Disse søkte om redaktørrollen samtidig med at de søkte om tilskudd til å gjøre artsinformasjon tilgjengelig. Det er gjennomført en redaktørsamling.
- opprette kontakt og utvikle samarbeid med andre aktører i Norge og internasjonalt som også gjør artsinformasjon digitalt tilgjengelig. Viktige internasjonale aktører er blant annet Encyclopedia of Life, ArtDatabanken og Riksmuseet i Sverige.

Databanken

Målet med «Databanken» har vært å utvikle et datavarehus og en portal for Artsdatabankens egne og eksterne data om arter og naturtyper. Artsdatabankens mange portaler inn til ulike typer data var forvirrende og kompliserende for brukeren. Med dette prosjektet skulle det tenkes nytt, fornyes og skapes en mer brukervennlig, helhetlig og tiltalende løsning der våre brukere enkelt kunne finne etterspurt data om arter og naturtyper. «Databanken» ble etablert som et eget prosjekt med oppstart i januar 2012 og har i løpet av 2013 nådd sine overordnede mål:

- et system for digital innholdsforvaltning - Content Management System (CMS), dvs. et produksjons- og lagringssystem for tekst, mediaelementer som for eksempel bilder, referanser og strukturerte data som er uavhengige av våre andre fagspesifikke databaser, er utviklet og tatt i bruk.
- et Datavarehus for å håndtere data fra ulike kilder, både interne og eksterne, nasjonale og internasjonale, er utviklet, fylt med data og tatt i bruk.
- rutiner og funksjonalitet for god dataflyt, er utviklet. Det er lagt ned stor omtanke rundt de tekniske løsningene og rutiner for dataflyt slik at denne skal være fleksibel, enkel og rask både internt og til eksterne brukere.

- ansvaret for drift og videreutvikling av de tekniske løsningene er overført til IT-teamet ved Artsdatabanken
- ansvaret for nettløsninger og brukertesting er overført til Artsdatabankens nettgruppe
- ved årsskiftet 2013/2014 er en IT-konsulent leid inn på prosjektet for å videreutvikle rutiner for import og vask av artsnavn. Når dette oppdraget er fullført våren 2014, vil prosjektet avsluttes.

Målområde 3: Ny kunnskap

Hovedmål: Artsdatabanken skal bidra til å fremskaffe ny kunnskap om naturmangfoldet i Norge

Artsprosjektet (se vedlegg 3)

Artsprosjektet er i sin helhet finansiert av Klima- og miljødepartementet. Det leveres en separat årsrapport for Artsprosjektet til KLD (vedlegg 3). Det henvises til denne for informasjon om Artsprosjektets fremdrift.

I og med at KD bevilger midler til Forskerskolen i biosystematikk via Norges forskningsråd, inkluderer vi her tekst om dette hentet fra Artsprosjektets årsrapport.

Høsten 2011 foreslo Artsdatabanken ovenfor KD (store satsinger for statsbudsjettet 2013) at det burde etableres en infrastruktur for DNA-strekkoding av arter i Norge. Dette er nå en realitet, derfor noen ord også om dette.

Forskerskolen i biosystematikk

I og med at KD bevilger midler til Forskerskolen i biosystematikk (ForBio) via Norges forskningsråd, inkluderer vi her tekst om dette hentet fra Artsprosjektets årsrapport.

Forskerskolen i biosystematikk er et tverrinstitusjonelt samarbeid mellom de fire naturhistoriske universitetsmuseene i Norge og er finansiert gjennom støtte fra Klima- og miljødepartementet (Artsprosjektet) og Kunnskapsdepartementet sin satsing på universitetsmuseene (NFR/UNIMUSEER). Den ble startet opp som et pilotprosjekt i 2010 og er videreført i fullskala ut 2014. ForBio sin fremste oppgave er å samle små og fragmenterte forskningsmiljø i et nettverk og tilby grunnleggende og avanserte kurs innen biosystematikk. I 2013 ble også Finland og Island med og forskerskolen har nå etablert et godt samarbeidsnettverk i Norden. Forskerskolen har også et nært samarbeid med The Distributed European School of taxonomy (DEST), Transmitting science og Nordic Masters Program in Biodiversity and Systematics (NABiS).

ForBio har nå omlag 200 medlemmer fra Norden, og har i 2013 arrangert en konferanse (4.-6.mars, Oslo) og 20 kurs. Kursene som har vært tilbudt spenner fra praktiske feltkurs til mer teoretiske kurs med innføring i analysemetoder og molekylære teknikker. De årlige ForBio-konferansene har som målsetting å være en møteplass for nordiske biosystematikere og er åpen for alle som er interessert i temaet biosystematikk.

Samarbeid med nettverket Norwegian Barcode of Life (NorBOL)

Norwegian Barcode of Life Network (NorBOL) er et nettverk av norske forskningsinstitusjoner som samarbeider med det internasjonale programmet iBOL (International Barcode of Life) om DNA-sekvensering og kuratering av data fra norske arter i BOLD-databasen (Barcode of Life Data Systems). Artsdatabanken har i flere år støttet dette

nettverket med midler fra Artsprosjektet, da vi anser dette som en grunnleggende viktig infrastruktur innen biosystematikk og for anvendelser av artsinformasjon i samfunnet.

Høsten 2013 ble det kjent at Norges forskningsråd også går inn med betydelig støtte til NorBOL gjennom infrastrukturprogrammet, slik at det nå kan etableres en nasjonal infrastruktur for DNA-strekkoding.

Den videre utbyggingen av det åpne biblioteket med DNA strekkoder over norske arter i Barcode of Life Data Systems vil naturlig nok ha et sterkt fokus, men også kompetanse- og nettverksbygging hos NorBOL-partnere vil bli prioritert. Prosjektet ledes fra NTNU Vitenskapsmuseet i Trondheim med hovedsamarbeidspartnere ved Universitetsmuseet i Bergen, Naturhistorisk museum i Oslo, Tromsø museum – Universitetsmuseet og Biodiversity Institute of Ontario i Guelph. Andre norske samarbeidspartnere i NorBOL, spesielt forskningsinstituttene (se her), vil fortsatt være viktige bidragsytere i prosjektet ettersom svært mye av den taksonomiske kompetansen ligger her. Alle NorBOL partnere er invitert til å delta i prosjektets rådgivende gruppe mens noen utvalgte institusjoner vil utgjøre styringsgruppen.

Prosjektet har en budsjettert total økonomisk ramme på ca. 100 mill. kroner over fem år. Av dette er drøyt 70 % estimert egenbidrag fra samarbeidspartnere og andre forskning- og kartleggingsprosjekter. Det resterende beløpet finansieres av Norges forskningsråd (25,6 mill.) og Artsdatabanken (4 mill.) og vil i hovedsak bidra til ansettelse av fire «barcode managers» ved universitetsmuseene, prosjektkoordinering, workshops og delfinansiering av analysekostnader.

Naturtyper

Videreutvikling av Naturtyper i Norge

Typesystemet *Naturtyper i Norge* (NiN) er det sentrale verktøyet for Artsdatabankens arbeid med naturtyper, økosystemer og økologi. NiN er et faglig grunnlag for rødlista for naturtyper, samt et sentralt verktøy i arbeid med rødlisting av arter og risikovurdering av fremmede arter.

Videreutvikling av NiN til versjon 2.0 ble startet i 2012 med professor Rune Halvorsen, NHM-UiO som prosjektleder og Artsdatabanken som sekretariat. Arbeidet er organisert i faggrupper som utreder ulike tematiske områder, og foreslåtte endringer behandles av et vitenskapelig råd bestående av våre fremste fagpersoner på området. Det kjøres flere runder med brukerdiallog med sentrale aktører, der Artsdatabanken bidrar i ulike prosesser som er knyttet til NiN, herunder basiskartlegging av verneområder, utvikling av veileder for kartlegging av naturtyper (begge i regi av Miljødirektoratet) og MAREANO. NiN 2.0 vil lanseres mot slutten av 2014.

Viktige grep som gjøres i revideringen er å ta i bruk standardiserte artslister for å få en mer solid og vitenskapelig basert typeinndeling. Dette arbeidet vil være sentralt i 2014. Faggruppene som ble nedsatt i starten av 2013 har gått gjennom dagens versjon av NiN og foreslått forbedringer. Disse vil danne grunnlaget for en revidert inndeling.

Et av hovedfokusene i NiN 2.0 er «Naturesystemnivået», som er tenkt å fungere som en ryggrad for de klassiske naturtype-/økosystemnivåene i NiN. Det andre hovedfokus er «Landskapsnivået». Her har det vært et omfattende utviklingsarbeid i samarbeid med Nordland fylkeskommune, der en har utviklet en ny metodikk for landskapstypifisering og

beskrivelse. Dette danner utgangspunkt for en nasjonal inndeling av landskap på en finere målestokk.

I 2013 ble også et eget prosjekt på utvikling av kartleggingsinstruks for NiN oppstartet under ledelse av Anders Bryn, NHM/UiO. Dette er et eget prosjekt som løper parallelt med NiN 2.0 og vil lanseres samtidig. Dette arbeidet skjer i nært samråd med basiskartleggingen av verneområder i regi av Miljødirektoratet, som har den mest omfattende praktiske anvendelsen av NiN-systemet pr. dato.

Naturtypebasen

NiN dokumenteres gjennom en database med innsynsløsning, som ble utviklet i forbindelse med lanseringen av NiN i 2009. Dette verktøyet ble i 2012 overført til en ny teknisk plattform, noe som gir Artsdatabanken langt større muligheter når det gjelder redigering og tilrettelegging av publikumsinformasjon. Publisering av NiN på ny plattform skal skje gjennom Artsdatabankens nye nettsider. I 2013 ble all informasjon om naturtyper og NiN revidert og publisert, men selve NiN-systemet blir i hovedsak fortsatt kjørt på den «gamle» løsningen. For å komme over på den nye plattformen må det utvikles bedre navigasjonsløsninger for brukerne. Dette vil bli håndtert tidlig i 2014.

Artsdatabanken har lenge fått forespørsler om standardisering av NiN-systemet knyttet til kartdata. Her finnes både nasjonale (SOSI) og internasjonale (ISO) rammeverk, og Artsdatabanken startet i 2013 et utviklingsarbeid i hvordan vi skal levere standardiserte tjenester for utveksling av kartdata basert på NiN. Arbeidet skal ferdigstilles i 2014.

Målområde 4: Kommunikasjon

Hovedmål: Artsdatabanken skal være en nyskapende, synlig og respektert formidler av kunnskap om naturmangfoldet.

Kommunikasjon med prioriterte målgrupper.

Artsdatabanken har i 2013 hatt fokus på å øke synligheten av virksomheten gjennom aktivitet mot prioriterte målgrupper som samarbeidspartnere, forvaltning og «den naturinteresserte allmennhet». Vi jobber også spesielt med å spre all informasjon direkte til de prioriterte målgruppene.

Nyheter/media

- Det ble produsert 73 nyhetssaker på vår norske nettside og 4 på vår engelske nettside www.biodiversity.no
- Det ble publisert 10 saker på Forskning.no og 3 saker på [Science Nordic](http://ScienceNordic).
- I følge vår medieovervåkingstjeneste er «Artsdatabanken» nevnt 514 ganger og «Rødlista» nevnt 2016 ganger i trykte og web-baserte media i 2013.

I tillegg til en jevn og god produksjon av nyhetssaker, og et aktivt forhold til media, ble følgende tiltak gjennomført:

- Ny norsk og engelsk brosjyre produsert
- Produksjon av den årlige serien «Ukas art» igangsatt
- Etablering av ny nettside «Tools & Services», hvor personer med IT-faglig bakgrunn kan nytte seg Artsdatabankens tilrettelagte datasett og API-er
- Produksjon av «Svartelista for karplanter», en tilrettelagt publikasjon for de som jobber innenfor gartneri- og grøntnæringene

- Produksjon av nyhetssaker av alle leverte sluttrapporter i Artsprosjektet, disse er spredt gjennom egne nettsider og Forskning.no
- Artsdatabankens visuelle profil er optimalisert, og rendyrkes i større grad for å skape gjenkjennelse (nye nettsider, publikasjoner, dokumentmaler, visittkort etc.)
- Produksjon av Artsdatabankens filmer er i gang

Brukerdialog

Vi kjører en aktiv og bevisst dialog med samarbeidspartnere og viktige målgrupper for å bedre kunne utvikle produkter og tjenester som er i tråd med brukernes behov.

Dialogen foregår både «i det små» på daglig basis, og etablert i større prosjekter, som her:

- I forbindelse med lansering av nye nettsider, gjennomførte vi en omfattende brukerundersøkelse på lab (med eyetrack), i samarbeid med Bouvet
- Under betalanseringen av Artskart mobilapp, ble det gjennomført en nettbasert spørreundersøkelse knyttet til funksjonalitet, i samarbeid med Sentio
- Resultatene fra brukerdialogen i prosjektet «Naturmangfoldloven – Artsdatabanken med nettbasert verktøy for lokal og regional forvaltning» (gjennomført 2011/2012) ble brukt til å utvikle det nye brukergrensesnittet i Artskart 2.0 og Artskart mobilapp

Seminaret «Skogen, Rødlista og kunnskapen»

For å sikre en god dialog med aktører som bidrar til, og som berøres av arbeidet rundt rødlistete arter i skog, arrangerte vi fagseminaret «Skogen, Rødlista og kunnskapen» den 26. november, i Oslo. Her deltok et førtitalls representanter fra forskning, forvaltning og næringsorganisasjoner.

Løpende kontakt

Artsdatabanken har et løpende samarbeid med fylkesmenn, høgskoler- og universiteter, interesseorganisasjoner (som SABIMA, WWF, Naturvernforbundet etc.) og flere naturhistoriske museer i Norge. Vi har også gjennomført en rekke møter med departementer, direktorater, forskningsinstitusjoner, frivillige organisasjoner og næringsorganisasjoner, og har holdt en rekke foredrag om vårt arbeid i ulike lag og organisasjoner. I tillegg deltar vi i flere i eksterne råd og utvalg hvor vår kompetanse er etterspurt, og det er relevant at vi deltar.

Samarbeid med eksterne aktører

Artsdatabanken har både som mål og tradisjon å samarbeide godt med eksterne aktører, og trykket på dette har vært stort, også i 2013. Eksempler på dette er:

- Opptrykk av 10.000 nye «humleplakater» på grunn av stor etterspørsel, samt produksjon av «humleklistremerke» av en ny humleart – alt i samarbeid med NINA og Hageselskapet
- Samarbeid i forbindelse med Nettverk for miljølæres årlige kampanje, som i 2013 handlet om kartlegging av dafnier (vannlopper). Samarbeidet gikk blant annet ut på rådgiving i forhold til at skolebarna skulle gi noen av dafnieartene norske navn.
- Samarbeid med Forellhogna Nasjonalpark om pilot for kartlegging i verneområder

Internett

Nettsidene er Artsdatabankens viktigste formidlingskanal. Her presenterer vi alle nyheter, produkter og tjenester. Vi er også opptatt av å få til en god flerveis kommunikasjon med våre viktigste målgrupper og samarbeidspartnere, og hovedtyngden av denne aktiviteten foregår via e-post, sosiale medier og andre elektroniske verktøy.

Nye nettsider

I 2013 lanserte vi nye nettsider på norsk. En betaversjon ble lansert i juni, og en total utfasing av de gamle sidene ble utført den 16. oktober. Arbeidet med de nye nettsidene har vært omfattende, og i tillegg til nytt publiseringsverktøy/datavarehus, er også informasjonsstrukturen bygd om. Forbedringer av nettsidene foregår kontinuerlig, og engelske nettsider vil lanseres i løpet av våren 2014.

Prosjekt om digital innholdsformidling

En utfordring i Artsdatabanken har vært å synliggjøre alle data som ligger i databasene, tilpasset forskjellige målgrupper. I 2013 satte vi i gang et eget kommunikasjonsprosjekt, «Digital innholdsformidling», som skal se på løsninger for å presentere våre data, både gjennom søk og visualisering/presentasjon av statistikk og data.

Policy for åpen lisens

Under tittelen «Del data – skap verdier!» offentliggjorde vi i mai Artsdatabankens policy for åpen datadeling. Policyen innebærer at alle data som formidles via Artsdatabanken skal være åpent tilgjengelig, og kunne brukes fritt av alle.

Sosiale media

Vi opplever en jevn og trutt interesse for våre profiler i sosiale medier. Ved utgangen av 2013 hadde vi 1693 følgere på Facebook, og vi opprettet i 2013 en profil på Twitter.

Målområde 5: Internasjonal aktivitet

Hovedmål: Artsdatabanken skal ha et internasjonalt engasjement der samhandling med andre aktører skaper synergi og merverdi.

Artsdatabanken er etablert som en institusjon med fokus på nasjonale oppgaver. Samtidig ser vi at våre aktiviteter knyttet til formidling, dataflyt og datadeling om biologisk mangfold kommer stadig sterkere i fokus internasjonalt. I økende grad vil vår egen virksomhet bero på hva som skjer utenfor Norges grenser.

I 2013 har Artsdatabanken prioritert følgende internasjonale aktiviteter:

IPBES (Naturpanelet)

FN vedtok i 2010 å etablere “Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services” (IPBES), i Norge kalt “Naturpanelet”. Det har lenge vært en uttalt politikk fra norsk side å ha en aktiv rolle i dette, samt å arbeide for å etablere en støtteenhet med fokus på kapasitetsbygging i Trondheim. I denne sammenheng har det blitt stilt midler til disposisjon fra UD for å demonstrere muligheter gjennom utvalgte pilotprosjekter. Artsdatabanken har her bidratt som rådgiver inn mot Miljødirektoratet, som har rollen som nasjonalt kontaktpunkt for IPBES. På det andre plenums møtet i IPBES i desember 2013, ble både et arbeidsprogram med konkrete bestillinger av utredninger, og Norges tilbud om en støtteenhet i Trondheim, vedtatt.

Artsdatabanken har også bidratt som deltager i pilotprosjekter under det norske initiativet i hhv. India (Wildlife Institute of India og GBIF) og Costa Rica (INBio og CATIE), innenfor våre kompetanseområder.

LifeWatch

LifeWatch er et europeisk program for "e-Science and Technology Infrastructure for Biodiversity Research". Det er delvis finansiert av EU-kommisjonen gjennom EUs 7. rammeprogram for forskning. Det norske LifeWatch-konsortiet, med Artsdatabanken som en av deltakerne, leverte rapport fra et nasjonalt forprosjekt finansiert av Norges forskningsråd i januar 2013.

Artsdatabanken deltok i 2013 i et felles initiativ mellom Danmark, Island, Finland, Norge og Sverige for å opprette et nordisk LifeWatch konsortium. Vår kunnskap om dataflyt, standardisering, åpne data, lisensiering og europeisk samt norsk lovgivning utgjør viktige bidrag til rapporten "Nordic LifeWatch Cooperation", delfinansiert av NordForsk. Rapporten ble ferdigstilt i januar 2014 og dokumenterer mulighetene og fordelene ved et nordisk samarbeid innen e-Infrastrukturer og biodiversitet gjennom LifeWatch. En søknad om midler til en tre-dagers konferanse der potensialet av et Nordic LifeWatch prosjekt skal diskuteres videre med relevante parter ble sendt inn til NordForsk i februar 2014.

EU-BON

EU-BON (European Biodiversity Observation Network) er et europeisk initiativ med mål om å bygge en bedre og mer standardisert infrastruktur for data om arter og naturtyper. Prosjektet er finansiert gjennom EUs 7. rammeprogram. Prosjektet består av et konsortium med 30 institusjoner fra 18 land. Artsdatabanken er etter invitasjon med som norsk partner. Prosjektet ledes av Naturhistorisk museum i Berlin.

Arbeidet startet for fullt i 2013 med kick-off i Berlin i februar. Artsdatabanken har tatt en aktiv rolle i dette arbeidet og var vertskap for den første workshopen innenfor bioinformatikk i Trondheim i juni. Denne workshopen samlet deltagere fra hele Europa, samt USA og Sør-Afrika og markerte oppstarten av den meste sentrale delen i prosjektet. Artsdatabanken har videre bidratt med erfaringer og løsninger på våre områder inn i relevante deler av prosjektet. Vi har også bidratt ved hjelp av eget nettverk mot øvrige norske aktører som kan bidra tematisk, som Norsk Marint Datasenter (NMDC), GBIF-noden og NINA gjennom LifeWatch.

Utover dette har Artsdatabanken deltatt på arbeidsmøte om Citizen-Science løsninger og oppstartsseminar om modellering og verktøyutvikling for analyser, overvåking etc. På delen som omhandler bioinformatikk og standarder avholdes ukentlige skype-møter der vi deltar.

Encyclopedia of Life (EOL)

Artsdatabankens nye digitale løsning for formidling av kunnskap om arter vil gradvis fylles med artsdata i årene fremover. I tråd med MOU-en mellom Artsdatabanken og EOL blir disse dataene fritt tilgjengelige under åpne lisenser. Dataene vil bli gjort internasjonalt tilgjengelig av EOL, mens Artsdatabanken vil presentere relevant innhold fra EOL ved siden av eget innhold.

Både Artsdatabanken og EOL signaliserer et behov for innsamling og formidling av artenes egenskaper, roller, tilknytninger og relasjoner (såkalte "traits") for å kunne sette kunnskap om arter inn en økologisk kontekst. Dialogen om hvordan dette bør skje samkjøres både når det gjelder innhold og utvikling av teknisk infrastruktur pågår.

Målområde 6: Organisasjon

Hovedmål: Artsdatabanken skal være en dynamisk organisasjon med fokus på trivsel, produktivitet og samhandling.

Artsdatabanken har kontinuerlig fokus på godt arbeidsmiljø og samhandling, bl.a. gjennom følgende aktiviteter:

- Ukentlige allmøter med informasjonsutveksling. I enkelte av disse møtene er det fokus på spesielle tema, både knyttet til fag og arbeidsmiljø.
- Medarbeidersamtaler: Hver medarbeider i Artsdatabanken har 2 medarbeidersamtaler med direktør pr. år
- Samlinger for ansatte: I 2013 ble det avholdt to samlinger. I mai var Artsdatabanken på studietur til London og Cambridge. Vi besøkte WCMC og IUCN i Cambridge, og Naturhistorisk museum i London. I november besøkte vi Kirkebyfjellet konferansesenter i Meråker, og gjennomførte to dager med planlegging av aktivitet i 2014.
- Flytting er vitalisering!: I forbindelse med flytting til nye lokaler våren 2013 ble det gjennomført en prosess der alle ansatte fikk medvirke til å sette mål for arbeidsmiljø og samhandling i nye lokaler.
- Løpende dialog mellom direktør og verneombud om saker knyttet til organisasjon og arbeidsmiljø
- Gjennomføring av planprosess for 2014 med betydelig medvirkning fra de ansatte.

Arbeidsmiljøet i Artsdatabanken er meget bra.

Senter for biodiversitet og økosystemtjenester

De biologiske fagmiljøene (NTNU, NINA, Artsdatabanken) i Trondheim har lenge syslet med idéen om å etablere et Senter for biodiversitet og økosystemtjenester. Våren 2013 ble det sendt en søknad til Forskningsrådet om midler til et pilotprosjekt som skal utrede en slik sentermodell. Forskningsrådet innvilget i høst søknaden med 80 % av omsøkt beløp (800.000 kr).

Artsdatabanken er med i pilotprosjektet fordi vi anser dette som en strategisk mulighet til å videreutvikle egen institusjon samt å styrke samhandlingen med relevante institusjoner på fagområder med stor betydning for samfunnet. Det er i pilotprosjektet også initiert et godt samarbeid med samfunnsvitenskapelige institutter ved NTNU.

Målet for forprosjektet er å legge grunnlaget for et Senter for biodiversitet og økosystemtjenester som skal være en plattform for kapasitetsbygging, utdanning og utvikling av verktøy for forvaltningen. Det er også et mål å skape et nasjonalt knutepunkt for kontakt mot relevante internasjonale prosjekter og initiativer.

Forprosjektet skal rapporteres mot slutten av 2014. Det må da også tas stilling til om Artsdatabanken skal være partner i et eventuelt fremtidig senter.

2.2 Personale

Artsdatabanken hadde i 2013 følgende personale:

Navn	Stilling	%	Vilkår
Ivar Myklebust	Direktør	100 %	Midlertidig, åremål 2011-2016
Lisbeth Gederaas*	Seniorrådgiver	100 %	Fast stilling
Nils Valland	Seniorrådgiver	100 %	Fast stilling
Stein Arild Hoem	Overingeniør	100 %	Fast stilling
Åslaug Viken**	Seniorrådgiver	100 %	Fast stilling
Skjalg Woldstad	Seniorrådgiver	100 %	Fast stilling
Ingrid Salvesen	Seniorrådgiver	100 %	Fast stilling
Askild Aaberg Hofsøy Olsen	Overingeniør	100 %	Fast stilling
Snorre Henriksen	Rådgiver	100 %	Fast stilling
Arild Lindgaard	Seniorrådgiver	100 %	Fast stilling
Toril Loennechen Moen	Rådgiver	100 %	Fast stilling
Helge Sandmark	Overingeniør	100 %	Fast stilling
Beate Horg	Seniorrådgiver	100 %	Fast stilling
Wouter Koch	Rådgiver	100 %	Fast stilling (f.o.m. 05.07.13)
John Atle Kålås	Seniorrådgiver	20 %	Midlertidig (01.01.-31.12.13)
Rune Halvorsen	Seniorrådgiver	20 %	Midlertidig (01.01 -31.12.13)
Line Kristin Larsen/Wouter Koch***	Rådgiver	100 %	Midlertidig (07.10.11- 15.09.14)
Åshild Stolsmo Viken	Førstekonsulent	80 %	Midlertidig (01.04.12-31.08.14)
Ingrid Ertshus Mathisen	Rådgiver	100 %	Midlertidig (16.09.13-15.09.16)

* Gederaas gradvis tilbake etter sykemelding. 30 % fra 02.01 – 01.02, 50 % fra 04.02 – 15.03, 100 % fra 18.03.12

** Viken gikk ut i 50 % velferdspemisjon i perioden 02.09.13 – 31.12.13

*** Larsen gikk ut i 1-års fødselspermisjon fra og med 05.08.12. Wouter Koch var tilsatt som vikar i denne stillingen fra og med 08.11.12 og frem til 02.07.13. Larsen tilbake 05.08.13

Faste stillinger utgjorde i 2013 12,3 årsverk. Midlertidige stillinger utgjorde 3,5 årsverk. I mai 2013 lyste vi ut en ny midlertidig stilling (3-årig) knyttet til arbeidet med revisjon av Norsk rødliste for arter. Stillingen er ennå ikke besatt.

NTNU Vitenskapsmuseet vedtok 31.08.11 å opprette en 100 % stilling som førstekonsulent (økonomi) dedikert til Artsdatabanken. Stillingen er forutsatt finansiert av den overhead Artsdatabanken betaler til NTNU for administrative tjenester. Else Johanne Svorkås er permanent overført til denne stillingen, og har fra 01.05.12 hatt kontorplass i vårt arbeidsmiljø. I 2013 arbeidet Svorkås i 60 % stilling, 80 % fra 01.11.13.

I tillegg arbeidet 8 innleide konsulenter i 2013 i vårt arbeidsmiljø, 7 av disse på IKT-området. Innleide IKT-konsulenter har til sammen utført ca. 2,5 årsverk i 2013. Innleide konsulenter i 2013 var:

1. Karl Baadsvik, BioVision: Rådgivning/internasjonale oppgaver, 30 % stilling
2. Richard Gjerde, Conceptos AS: Programmering av Artsobservasjoner 2.0., 1588 timer
3. Thomas Ingjerd, Norconsult Informasjonssystemer AS: Programmering av Artsobservasjoner 2.0., 629 timer
4. Marius Nesser, WebStep AS: Programmering av Artskart 2, 689 timer

5. Cathrine Marstein Engen, Norconsult Informasjonssystemer AS, Programmering av Artskart 2, 351 timer
6. Magnus Galåen, Funell DA: Programmering i Databanken, 686 timer
7. Steinar Høseggen, Geomatikk IKT, SOSI-standardisering av naturtyper, 105 timer
8. Frode Kvamsøy, Bouvet ASA, Programmering navnevask, 100 timer

3. Regnskap for 2013 (se vedlegg 4)

Regnskap for 2013 ble godkjent av styret i styremøte 10.02.14.

I henhold til revidert budsjett for 2013 var Artsdatabankens inntekter pålydende kr. 68.014.754 (jfr. sak 27/13). På grunn av nye tildelinger i etterkant av budsjettrevisjonen har beløpet økt til kr. **69.188.715**.

Totalt forbruk i 2013 var kr. **66.525.279**. Av dette er kr. 15.072.572 (22,7 %) administrative utgifter (lønn, drift, styret), kr. 49.559.707 (74,5 %) er knyttet til prosjekter og kr. 1.893.000 (2,8 %) gikk til momsrefusjon knyttet til våre nye lokaler.

I 2012 gikk 79 % av budsjettet til prosjekter og 21 % til administrative utgifter. Økte driftsutgifter knyttet til nye lokaler og momsrefusjon har medført en noe annen fordeling mellom lønn og drift enn tidligere.

Kr. **2.663.436** overføres til 2014. Fra 2012 til 2013 var overføringen på kr. 11.150.865. Vi har lyktes i å redusere størrelsen på overført beløp betydelig.

NB! Det presiseres at Artsdatabankens regnskap også rapporteres til KD via NTNUs årlige rapportering, og da iht. universitetets kontoplan.

4. Planer for 2014 (se vedlegg 5)

Arbeidet med den strategiske planen for 2013-17 har resultert i god forankring av visjon, verdier, målbilde for 2017 og mål/strategier både hos ansatte og styret, og gir Artsdatabanken god og omforent retning for det videre arbeid.

4.1. Plan for virksomheten i 2014

Årsplan og budsjett for 2014 ble vedtatt av styret 10.02.14 (vedlegg 5).

I 2014 vil fokuset være å videreføre og utvikle arbeidet med de produkter og tjenester som er etablert, samt å lansere noen nye. Noen sentrale arbeidsoppgaver i 2014 vil være:

- Prosessen knyttet til «Norsk rødliste for arter 2015» vil pågå for fullt. Det er etablert 22 ekspertgrupper som skal gjennomføre de vitenskapelig baserte vurderingene som skal gi om lag 21000 arter ny eller revidert rødlistestatus. «Norsk rødliste for arter 2015» vil bli lagt frem høsten 2015.
- Det skal i 2014 gjennomføres et pilotprosjekt som første trinn i å bygge opp en nødvendig infrastruktur for økologiske data i Artsdatabanken.
- Veien videre med tanke på risikovurderinger og kunnskap knyttet til fremmede arter skal avklares, og det legges frem en plan for videre arbeid for vårt styre i mai 2014.

- Versjon 2.0 av rapporteringsverktøyet Artsobservasjoner lanseres i desember 2014. I samarbeid med SABIMA vil vi fortsette arbeidet med å styrke folkelig medvirkning i rapportering av observasjoner via Artsobservasjoner. Vi vil også i større grad tilrettelegge for at profesjonelle brukere rapporterer sine observasjoner her.
- «Arter på nett» er Artsprosjektets verktøy for å formidle artsinformasjon. Løsningen ligger foreløpig på nett i en beta-versjon, men skal videreutvikles og lanseres i løpet av våren 2014. Innholdet i «Arter på nett» vil øke vesentlig utover i 2014.
- Et nytt brukergrensesnitt for karttjenesten Artskart vil bli lansert i mai 2014.
- Ny kunnskap om dårlig kjente artsgrupper vil fortløpende bli produsert gjennom Artsprosjektet. En omfattende kartleggingsaktivitet er satt i gang, og mange nye resultater vil bli presentert i 2014. Samtidig bidrar Artsprosjektet til arbeid med utdanning og infrastruktur knyttet til biosystematikk, spesielt gjennom arbeidet med forskerskolen i biosystematikk og arbeidet med DNA-strekkoding av arter i Norge.
- Arbeidet med utvikling av versjon 2.0 av typeinndelingen Naturtyper i Norge vil pågå for fullt, med et vitenskapelig råd og flere tematiske faggrupper som viktige pilarer. Versjon 2.0 skal være ferdig i november/desember 2014.
- Engelskspråklige nettsider vil være på plass i løpet av mars 2014. Utover året vil det bli arbeidet med forbedring av vår digitale innholdsformidling, bl.a. vil muligheten for avanserte søk komme på plass.

Artsdatabanken vil generelt vektlegge kontakt og dialog med brukere av våre produkter og tjenester. Dette er en grunnleggende forutsetning for at Artsdatabanken skal kunne levere kunnskap om biologisk mangfold som kan anvendes til ulike formål.

Ytterligere informasjon om plan for virksomheten i 2014 finnes i vedlegg 5.

4.2. Plan for tildelt bevilgning for 2014 (se vedlegg 5)

I 2014 har Artsdatabanken totalt kr. 59.286.936 til disposisjon. Av denne summen er kr. 2.663.436 overførte midler fra 2013 og kr. 56.623.500 er nye tildelinger av penger for 2014. Tilsvarende sum i 2013 var kr. 56.418.000. Situasjonen mht. tildelinger er altså meget stabil.

Tildelte midler for 2014 består av følgende bevilgninger:

Kunnskapsdepartementet	kr. 25.773.500
Klima- og Miljødepartementet	kr. 30.200.000
Landbruks- og Matdepartementet	kr. 250.000
NVE	kr. 400.000

Detaljer i budsjettet for 2014 er gitt i vedlegg 5.